

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

Харків
2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**для студентів 1 курсу
факультету правосуддя
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2016**

Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення:
навчально-методичний посібник для студентів 1 курсу факультету правосуддя другого (магістерського) рівня галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад. В. В. Зуй. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 45 с.

У к л а д а ч В. В. Зуй

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 18.10.2016 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017

ВСТУП

Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення – це навчальна дисципліна, метою викладання якої є надати студентам систему теоретичних знань, умінь і навичок щодо правового забезпечення реалізації прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності судом (суддею), ознайомити з головними положеннями Конституції України, адміністративного деліктного законодавства, законів та інших правових актів, норми яких закріплюють адміністративну відповідальність задля їх використання на практиці.

Завдання навчальної дисципліни полягає у висвітленні і розкритті студентам основних понять: “адміністративна відповідальність”, “адміністративне правопорушення”, “адміністративні стягнення”, “адміністративне провадження”, а також у ознайомленні їх з особливостями судового розгляду справ про адміністративні правопорушення (проступки).

Навчання відбувається у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій, самостійної роботи студентів, виконання ними індивідуальних завдань. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

У результаті оволодіння навчальною дисципліною “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення” студенти повинні:

знати сутність, риси, підстави адміністративної відповідальності, відмінність її від кримінальної, поняття “адміністративне правопорушення (проступок)”, відмежування його від кримінальних злочинів, склад адміністративного правопорушення, види адміністративних стягнень та порядок їх накладення в судовому порядку, обставини, що виключають, пом’якшують або обтяжують адміністративну відповідальність за правопорушення, можливість звільнення від адміністративної відповідальності; умови покладення обов’язку відшкодувати заподіяну шкоду, основні положення судового розгляду справ про адміністративні правопорушення;

уміти аналізувати, правильно тлумачити та викорис-

товувати положення адміністративно-деліктного законодавства, яке регулює відносини, пов'язані з вчиненням адміністративних правопорушень; використовувати дані науки для вирішення професійних завдань, оцінювати докази у справі про адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку; складати адміністративно-процесуальні документи; аргументувати власну точку зору та прийняте рішення, застосовувати отримані знання в практичній діяльності судів (суддів), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення; вільно орієнтуватися в системі національного законодавства, що регулює адміністративну відповідальність, та діяти згідно з його вимогами і нормами; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними та іншими інформаційними джерелами. Зважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, що регулюють відносини, які виникли при вчиненні адміністративних правопорушень, при вивченні навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua

Для вивчення навчальної дисципліни рекомендовано таку літературу:

Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною асамблеєю ООН 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/995_015

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 01.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичні коментар / за заг. ред. А. С. Васильєва, О. І. Миколенка. – Харків, 2010. – 1024 с.

Митний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 13.03.2012 р. № 4495-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – Ст. 1175.

Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Харків: Право, 2012. – 656 с.

Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності: курс адміністративного права України: [підручник] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух та ін.; за ред. В. В. Коваленка. – Київ: Юрінком Інтер, 2012. – С. 309–381.

Судова практика Верховного Суду України у справах про адміністративні правопорушення / за ред. П. П. Пилипчука. – Київ: Ін Юре, 2007. – 328 с.

Документи в адміністративному праві: навч.-метод. посібник / уклад.: В. В. Комаров, В. В. Жернаков, В. В. Зуй та ін. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2010. – С. 105–124.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права Національного
юридичного університету
ім. Ярослава Мудрого
(протокол № 2 від 20 вересня 2016 р.)

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ”

1. Поняття адміністративної відповідальності та її законодавче забезпечення

Предмет і завдання навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення”. Поняття, ознаки та особливості адміністративної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Види підстав адміністративної відповідальності.

Конституційні основи адміністративної відповідальності. Законодавство України про адміністративні правопорушення: завдання та особливості. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення. Відмінність адміністративної відповідальності від кримінальної.

Напрямки удосконалення законодавства та розширення теоретичних знань про адміністративну відповідальність.

Відображення питання адміністративної відповідальності в юридичній літературі та законодавстві.

2. Адміністративне правопорушення, його склад

Правова природа адміністративного правопорушення. Поняття і ознаки адміністративного правопорушення (проступку). Розмежування адміністративних проступків і кримінальних злочинів.

Юридичний склад адміністративного правопорушення та характеристика його об’єктивних і суб’єктивних ознак. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

Можливість звільнення судом (суддею) від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення.

Запобігання адміністративним правопорушенням.

3. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що розглядаються в судовому порядку

Адміністративні правопорушення: в сфері охорони праці і здоров'я населення; що посягають на власність; у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини; на будівництві та у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів; у сільському господарстві; на транспорті, у галузі шляхового господарства і зв'язку.

Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою; торгівлі, громадського харчування, у сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності, стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації.

Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією; що посягають: на громадський порядок і громадську безпеку, на встановлений порядок управління, на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

4. Адміністративні стягнення, що накладаються в судовому порядку за вчинення адміністративних правопорушень

Поняття, мета і види адміністративних стягнень, що застосовуються в судовому порядку, та їх характеристика (попередження, штраф, конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, грошей, одержаних унаслідок вчинення адміністративного правопорушення; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину, позбавлення права обіймати певні посади; громадські роботи, виправні роботи, адмі-

ністративний арешт, арешт з утриманням на гауптвахті; адміністративне видворення за межі України). Забезпечення законності при застосуванні в судовому порядку адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення. Правові наслідки накладення в судовому порядку адміністративних стягнень. Проблеми вдосконалення системи адміністративних стягнень.

5. Загальні правила накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, що розглядаються у судовому порядку

Суть та значення загальних правил накладення адміністративних стягнень. Обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Порядок відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням.

6. Провадження у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку

Поняття, завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення судам (суддям). Суб'єкти і учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення. Поняття і значення юридичних строків у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, їх класифікація. Докази у провадженнях у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття і зміст.

3. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Загальний обсяг	У тому числі			
			Аудиторних	лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
1	Поняття адміністративної відповідальності та її законодавче забезпечення	14	4	2	2	10
2	Адміністративне правопорушення, його склад	12	4	2	2	8
3	Адміністративна відповідальність за правопорушення, що розглядаються в судовому порядку	20	10	4	6	10
4	Адміністративні стягнення, що накладаються в судовому порядку за вчинення адміністративних правопорушень	12	4	2	2	8
5	Загальні правила накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку	16	4	2	2	12
6	Провадження у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку	16	4	2	2	12
	Разом	90	30	14	16	60

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття адміністративної відповідальності та її законодавче забезпечення

(практичне заняття № 1)

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та особливості адміністративної відповідальності.
2. Принципи адміністративної відповідальності.
3. Види підстав адміністративної відповідальності.
4. Законодавство про адміністративні правопорушення: завдання та особливості.
5. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.
6. Відмінність адміністративної відповідальності від кримінальної.

Завдання

1. *Спираючись на норми Конституції України і чинного законодавства, якими встановлена адміністративна відповідальність за адміністративні правопорушення, визначте правові основи адміністративної відповідальності. Вкажіть її особливості, закріплені в чинних нормативно-правових актах.*

2. *Чи є відмінності між поняттями “встановлення адміністративної відповідальності” і “застосування адміністративної відповідальності”? Відповідь проілюструйте посиланням на норми КУпАП.*

3. Органами якого державного рівня може встановлюватися і застосовуватися адміністративна відповідальність?

4. Розкрийте відмінності між адміністративною відповідальністю і кримінальною за наступними ознаками: підстава, суб'єкти відповідальності, юрисдикційні суб'єкти, заходи відповідальності.

5. Класифікуйте норми КУпАП, наведені нижче, за різними підставами. Вкажіть, які з них матеріальні, а які процесуальні. Поясніть свою відповідь.

Стаття 9. Поняття адміністративного правопорушення

Стаття 23. Мета адміністративного стягнення

Стаття 173. Дрібне хуліганство

Стаття 185³. Прояв неповаги до суду

Стаття 221¹. Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України

Стаття 246. Порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення

Стаття 251. Докази

Стаття 261. Адміністративне затримання.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар: / Р. А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – Київ: Всеукраїнська асоціація видавців “Правова єдність”, 2008. – 781 с.

Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45; № 46–47; № 48. – Ст. 552.

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – Харків, 2012. – С. 177–180.

Бахрах Д. Н. Административная ответственность: учебное пособие / Д. Н. Бахрах. – Москва: Наука, 1999. – 112 с.

Бевзенко В. М. Правові та лінгвістичні аспекти співвідношення понять “адміністративний проступок” та “адміністративне правопорушення” / В. М. Бевзенко // Університетські наукові записки. – 2005. – № 4 (16). – С. 199–202.

Битяк Ю. П. Переконавання і примус у державному управлінні. Адміністративна відповідальність: конспект лекцій / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, А. Т. Комзюк. – Харків, 1994. – 34 с.

Гончарук С. Т. До питання про поняття та сутність адміністративної відповідальності / С. Т. Гончарук // Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: [у 2-х ч.]; 7–8 грудня 2006. – Сімферополь, 2006. – Ч. 2. – С. 68–71.

Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко [та ін.]; за ред. В. В. Коваленка. – Київ: Юрінком Інтер, 2012. – С. 309–328.

Стрельченко О. Г. Принципи адміністративної відповідальності [Електроний ресурс] / О. Г. Стрельченко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ptbu/2012_3/files/PD312_21/pdf

Тема 2. Адміністративне правопорушення, його склад

(практичне заняття № 2)

Питання для обговорення

1. Поняття і ознаки адміністративного правопорушення (проступку). Розмежування адміністративних проступків і кримінальних злочинів.

2. Юридичний склад адміністративного правопорушення та характеристика його об'єктивних і суб'єктивних ознак.

3. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Можливість звільнення судом (суддею) від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення.

4. Запобігання адміністративним правопорушенням.

З а в д а н н я

6. Судом при розгляді адміністративної справи встановлено, що 10.09.2016 р. у Кіровоградській області поліцейським Т. було складено протокол про адміністративне правопорушення щодо гр. Б., у якому зазначено, що у місті Кіровоград об 11.00 год. гр. Б., керуючи автомобілем без номерного знака, рухався по вул. Енгельса, де і здійснив зупинку транспортного засобу в зоні дії дорожнього знаку “Зупинка заборонена”, що спричинило створення аварійної обстановки, а саме змусило інших учасників дорожнього руху різко змінити швидкість та напрямок руху. Крім того, поліцейським з'ясовано, що гр. Б. аналогічний проступок було скоєно у січні 2016 р. Суд 22.09.2016 р., розглянувши матеріали справи, визнав гр. Б. винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 122 КУпАП, та виніс постанову про накладення на нього штрафу у розмірі сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із позбавленням права керування транспортним засобом на строк шість місяців. Своєї вини гр. Б. не визнав, пояснюючи це тим, що відбувся збій у роботі двигуна, що потягло вимкнення електрики, і він не зміг увімкнути аварійну сигналізацію. Враховуючи все це, він направив скаргу до суду.

Чи законне рішення суду?

Що таке крайня необхідність? Якою нормою закону передбачене звільнення від відповідальності за правопорушення, вчинене у стані крайньої необхідності. Чи є за умовами завдання підстави до її застосування?

7. До суду надійшли матеріали про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 203 КУпАП гр. М., яка зареєстрована за адресою: Молдова, м. Кишинів, пр. Стаді-

онний, 16. З адміністративного протоколу від 17.06.2016 р.: громадянка Молдови М. проживала в м. Одеса без документів на право проживання в Україні протягом 192 днів, чим порушила Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, тобто вчинила правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 203 КУпАП. У судовому засіданні встановлено, що гр. М. є інвалідом першої групи внаслідок хронічної душевної хвороби.

Чи впливає психічний стан, викликаний хронічною душевною хворобою, на осудність особи?

Що таке неосудність і які її правові наслідки?

Які дії суд має вчинити щодо матеріалів, що надійшли до суду стосовно особи, якщо виявиться, що вона неосудна?

8. Гр. О. зібрав передавальну приставку до радіоприймача і декілька разів виходив у ефір. Працівник Національної поліції склав протокол і направив його до суду. Суддя наклав на гр. О. штраф у розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Через півроку гр. О. знову вийшов у ефір. За таких обставин суддя відповідно до ст. 146 КУпАП призначив покарання у виді штрафу в розмірі сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією радіоапаратури. Гр. О. не погодився з рішенням суду та подав апеляційну скаргу на постанову судді.

Обміркуйте законність рішення суду згідно з чинним законодавством.

9. Коропський районний суд Чернігівської області 26.07.2016 р., розглянувши у відкритому судовому засіданні матеріали, які надійшли від Територіальної державної інспекції праці у Чернігівській області, про притягнення до адміністративної відповідальності гр. С., який працює директором ПСК “Коропський хлібзавод”, встановив, що 05.07 – 07.07.2016 р. під час проведення перевірки додержання законодавства про працю в ПСК “Коропський хлібзавод”, розташованому в смт. Короп Чернігівської області, було виявлено, що на підприємстві відсут-

ній графік відпусток. Крім того, встановлено, що про час початку відпустки працівники не попереджуються письмово за 2 тижні до її початку, чим порушується ст. 10 Закону України “Про відпустки”.

У судовому засіданні гр. С. вину свою визнав повністю, щиро і покаявся і просив суворо не карати, пояснивши, що найближчим часом порушення будуть усунуті. Заслухавши гр. С. та вивчивши матеріали справи, суд зробив висновок, що в діях гр. С. є склад правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 41 КУпАП, та наклав штраф у розмірі сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи законне рішення суду? Складіть проект постанови суду.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар: / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – Київ: Всеукраїнська асоціація видавців “Правова єдність”, 2008. – 781 с.

Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 612.

Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення: затв. наказом Міністерства юстиції України від 12.03.2016 р. // Офіційний вісник України. – 2016. – № 24. – Ст. 986.

Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків, 2012. – С. 189–197.

Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін.; за ред. В. В. Коваленка. – Київ, 2012. – С. 329–340.

Горбач О. В. Адміністративна відповідальність неповнолітніх, батьків або осіб, які їх замінюють : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. В. Горбач. – Київ, 2006. – 215 с.

Додин Є. Є. Адміністративна відповідальність у судовому порядку: навч.-метод. посібник / Є. Є. Додин; Одеська національна юридична академія. – Одеса: Юрид. літ., 2007. – 68 с.

Коліушко І. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві / І. Коліушко, О. Банчук // Право України. – 2008. – № 4. – С. 31–37.

Коломоєць Т. О. Адміністративна відповідальність: навч. посібник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Київ: Істина, 2011. – 184 с.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник / В. К. Колпаков. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – С. 21–96.

Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб : монографія / А. В. Матіос. – Київ: Знання, 2007. – 223 с.

Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. – Харків: Право, 2014. – С. 143–151, 162–175.

Тема 3. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що розглядаються в судовому порядку

(практичне заняття № 3)

Питання для обговорення

1. Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення.
2. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність.

3. Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів.

4. Адміністративні правопорушення у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів, у сільському господарстві.

5. Адміністративні правопорушення на транспорті, у галузі шляхового господарства і зв'язку.

З а в д а н н я

10. Лікарем-гігієністом Державної санітарно-епідеміологічної служби Н-ського району міста М. 01.03.2016 р. за порушення санітарних норм було складено протокол стосовно керівника ТОВ “Промінь” Ф., а 15.05.2016 р. ним винесено постанову про накладення на Ф. адміністративного стягнення.

Керівник ТОВ “Промінь” Ф. подав скаргу до міського суду, зазначивши, що дії лікаря-гігієніста незаконні, оскільки він не мав права складати протокол про адміністративне правопорушення та порушив строки накладення адміністративного стягнення.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Підготуйте проект скарги керівника ТОВ “Промінь” Ф.

11. Гр. Ф. 19.04.2016 р. о 14-00 викрав мобільний телефон “NOKIA” у корпусі чорного кольору, який належить гр. П. Із протоколу, складеного працівником поліції 26.04.2016 р., вбачається, що вартість телефону становить 200 гр., а отже, дії Ф. кваліфіковано за ст. 51 КУпАП.

Суддя у присутності гр. Ф. та адвоката правозахисної організації “Разом” розглянув справу про адміністративне правопорушення, у постанові від 28.07.2016 р. зазначив, що Ф. дійсно вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ст. 51 КУпАП, ніде не працює та не має постійного заробітку. З цих міркувань на Ф. було накладено штраф у розмірі десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Проаналізуйте дану ситуацію згідно з чинним законодавством. Як має діяти адвокат, залучений правозахисною організацією “Разом” для представництва інтересів гр. Ф. у суді? Складіть проект відповідного документа.

12. До суду 02.04.2016 р. надійшли протоколи щодо гр. В., 2001 р. народження, з яких видно, що гр. В. 21.01.2016 р., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, не маючи права керування транспортним засобом, на мопеді "Кануні" здійснив наїзд на гр. Д., який їхав на велосипеді, спричинивши йому незначні тілесні ушкодження. Поліцейським такі дії були кваліфіковані за ст. 124, ч. 2 ст. 126, ч. 1 ст. 130 КУпАП.

Визначте, чи правильно кваліфіковані дії гр. В.? Яке стягнення може бути накладено на гр. В.? Охарактеризуйте порядок накладення стягнення за вчинення вищезазначених адміністративних правопорушень.

13. На присадибній ділянці гр. К. 12.10.16 р. дільничний інспектор виявив насадження снотворного маку в кількості 78 рослин, про що було складено протокол про адміністративне правопорушення, в якому гр. К. пояснив, що мак вирощував для домашніх потреб, зокрема, випікання хлібобулочних виробів. Дії гр. К. кваліфіковано за ст. 106² КУпАП. Суддя 15.10.2016 р., розглянувши матеріали, погодився з кваліфікацією вищезазначеного діяння і виніс постанову про притягнення гр. К. до адміністративної відповідальності, наклавши штраф у розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією незаконно вирощуваних нарковмісних рослин.

Складіть проект постанови судді.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Р. А. Калюжний, М. І. Іншин, І. М. Шопіна та ін. – Київ: Алерта, 2013. – С. 100–110.

Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.

Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: Закон України від 15.02.1995 р. // Там само. – 1995. – № 10. – Ст. 60.

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там само. – 1995. – № 27. – Ст. 218.

Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 41. – Ст. 1852.

Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 14. – Ст. 97.

Єсімов С. С. Адміністративно-правові аспекти захисту прав інтелектуальної власності в Україні / С. С. Єсімов // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 4 (10). – С. 123–131.

Колесніченко В. В. Особливості правового регулювання відносин у сфері адміністративно-правового захисту права інтелектуальної власності / В. В. Колесніченко // Там само. – 2014. – № 2 (8). – С. 174–180.

Шпак А. П. Адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності у сфері освіти : завдання, принципи й система / А. П. Шпак // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6–2. – Т. 3. – С. 119–121.

(практичне заняття № 4)

Питання для обговорення

1. Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства.
2. Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, у сфері послуг, у галузі фінансів і підприємницької діяльності, стандартизації.
3. Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

З а в д а н н я

14. Гр. А. вигулював свого собаку на території дитячого садочка. Собака напав на перехожого і розірвав на ньому одяг. Поліцейський склав стосовно гр. А. протокол про вчинення правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 154 КУпАП. За рішенням суду гр. А. притягнуто до відповідальності за ч. 2 ст. 154 КУпАП і до нього було застосовано стягнення у виді штрафу у розмірі шести неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією собаки.

Визначте законність рішення суду.

15. У м. Світловодськ Кіровоградської обл. 14.06.2015 р. о 12.00 годині по вул. Єгорова гр. З. біля автовокзалу здійснювала торгівлю продуктами харчування в невстановленому місці, про що складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 160 КУпАП, та направлено до суду. Під час розгляду справи гр. З. щиро розкаялася. При накладенні адміністративного стягнення суддя врахував характер вчиненого правопорушення, обставини, що пом'якшують відповідальність (за які можливо визнати те, що гр. З. раніше до адміністративної відповідальності не притягувалася, вину у вчиненому правопорушенні визнала). На підставі вищевикладеного, керуючись ст. 23, 33–35, 36, ч. 1 ст. 160, 251, 252, 283, 284 КУпАП, суддя зробив висновок, що гр. З. винна у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 160 КУпАП, а тому на неї наклав адміністративне стягнення у виді штрафу у сумі 17 (сімнадцять) грн, без конфіскації виявлених предметів торгівлі.

Зробіть юридичний аналіз ситуації і дайте обґрунтовану відповідь щодо законності рішення суду.

16. Суддя Київського районного суду м. Херсон 23.12.2015 р., розглянувши матеріали про притягнення до адміністративної відповідальності касира гр. П., який працював в ТОВ “Фінансова компанія «Абсолют фінанс»” (далі – ТОВ), за ст. 162 КУпАП. Встановлено, що гр. П. 21.10.2015 р. здійсню-

вав валютно-обмінні операції з порушенням розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2004 р. № 41, а саме проведення діяльності відокремленого підрозділу фінансової установи без внесення до Державного реєстру фінансових послуг, операція відбувалася за адресою: м. Херсон, вул. Миру, 17.

У судовому засіданні гр. П. свою вину не визнав та пояснив, що відповідно до Положення про Херсонське відділення № 4 ТОВ, затвердженого загальними зборами учасників ТОВ, протокол № 19/0414 від 19.04.2014 р., відділення не має статусу юридичної особи, а є структурною одиницею відокремленого підрозділу Київського регіонального управління ТОВ, безпосередньо підпорядковується вказаному підрозділу і провадить свою діяльність від імені ТОВ та в межах наданих повноважень, що підтвердив копіями відповідних документів.

На підставі цих копій документів встановлено, що НБУ видав ТОВ Генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій від 28.08.2014 р. № 120. Відповідно до наказу Генерального директора ТОВ № 30/0414-35 від 30.04.2015 р. створено структурну одиницю – Херсонське відділення № 4, місце знаходження: м. Херсон, вул. Миру, 17, підпорядковане Київському відділенню № 1 ТОВ, а з 05.05.2015 р. розпочато проведення валютних операцій відділенням з поданням інформації до Національного банку України, тобто відділення не є юридичною особою, а виступає структурною одиницею відокремленого підрозділу Київського регіонального управління ТОВ, безпосередньо підпорядковується вказаному відокремленому підрозділу і здійснює свою діяльність від імені ТОВ.

Проаналізуйте дану ситуацію та надайте обґрунтовану відповідь згідно з чинним законодавством.

17. Працівник районного відділу поліції А., використовуючи своє службове становище, передав своєму другу (співробітнику служби внутрішньої безпеки банку) на його прохання витяг із системи “АРМОР” стосовно притягнення І. І. Іванова до юридичної відповідальності. Вказаний витяг вилучено під

час проведення обшуку в ході досудового розслідування у приміщенні банку.

Чи є підстави притягнення працівника поліції до відповідальності? Обґрунтуйте свою позицію.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 36. – Ст. 531.

Деякі питання державного управління в галузі ветеринарної медицини: постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1216 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 1611.

Про затвердження порядку видачі ветеринарних документів: постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2013 р. № 857 // Там само. – 2013. – № 92. – Ст. 3401.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.

Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: постанова Правління Національного банку України від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР // Там само. – 1995. – № 28. – Ст. 205.

Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93 // Там само. – 1993. – № 17. – Ст. 184.

Правила з питань додержання тиші в громадських місцях у місті Харків: затверджені Харківською міською радою Харківської області від 28.09.2005 р. № 161/05.

(практичне заняття № 5)

Питання для обговорення

1. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку.

2. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.

3. Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Завдання

18. Гр. К., який мешкав у багатоквартирному будинку, систематично гучно вмикав у пізній час (після 23-00 години) магнітофон, що заважало відпочинку мешканців, у тому числі новонародженим і малолітнім дітям, які проживають у тому ж під'їзді, чим заподіював шкоду їх здоров'ю. Мешканці звернулися із заявою до поліції. Під час складання протоколу 01.11.2016 р. поліцейським було з'ясовано, що гр. К. у червні 2016 р. уже притягувався до адміністративної відповідальності за порушення дотримання тиші за ч. 1 ст. 182 КУпАП. Протокол направлено до Київського районного суду м. Харків. При розгляді справи гр. К. свою вину не визнав, пояснюючи тим, що квартира – його власність, де він проводить час на свій розсуд. При накладенні стягнення суддя врахував характер правопорушення та обставини, що обтяжують відповідальність, і зробив висновок, що гр. К. винний у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 182, і наклав штраф на гр. К. у розмірі тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією звуковідтворювальної апаратури.

Зробіть юридичний аналіз ситуації і підготуйте проект рішення суду.

19. Суддя Грабовського районного суду Н-ї області 02.03.2016 р., розглянувши адміністративні матеріали, що на-

дійшли з Грабовського відділення поліції, про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 184 КУпАП гр. С., 1980 р. народження, уродженки смт. Грабове, яка мешкає по вул. Садова, 15, громадянки України, не працює. Під час розгляду справи судом встановлено, що гр. С. ухиляється від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов навчання та виховання свого неповнолітнього сина, який розпивав спиртні напої у громадському місці (парк відпочинку). Даний факт підтверджується матеріалами справи та поясненнями гр. С. у судовому засіданні. На підставі наведеного суд зробив висновок, що своїми діями гр. С. скоїла адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 184 КУпАП. Враховуючи характер вчиненого правопорушення, особу порушника, обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність, суд визнав гр. С. винною у скоєнні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 184 КУпАП, та наклав на неї стягнення у виді штрафу у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вирішіть завдання відповідно до чинного законодавства та складіть проект протоколу про адміністративне правопорушення.

20. Працівниками районного управління поліції м. Київ 03.07.2016 р. складено протокол про правопорушення, передбачено ч. 1 ст. 185 КУпАП. З протоколу відомо, що 02.07.2016 р. близько 21 год. 55 хв у м. Київ по пр. Московському, 16а гр. Х. вчинив злісну непокору законній вимозі працівника поліції при виконанні ним службових обов'язків, а саме: пошкодив службовий автомобіль, нецензурно висловлювався в бік поліцейського, шарпав поліцейського за формений одяг та ліз у бійку. Суддя, розглянувши справу гр. Х., зробив висновок про його винуватість та, врахувавши матеріальне становище гр. Х. (не працює, на утриманні дружина і малолітня дитина), наклав на нього стягнення у виді штрафу у розмірі восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Проаналізуйте дану ситуацію та обґрунтуйте висновок щодо законності дій працівника поліції та постанови судді.

21. Гр. К., знаходячись у ліцеї, висловлювався на адресу чергової нецензурною лайкою, на зауваження не реагував, про що 04.03.2016 р. складено протокол за ст. 173 КУпАП. В судове засідання порушник з'явився, вину визнав. Під час розгляду матеріалів справи 05.03.2016 р. суддя міського суду м. Миколаїв врахував характер вчиненого правопорушення, особу правопорушника, його ставлення до скоєного і обставини справи, і визнав за необхідне притягнути гр. К. до адміністративної відповідальності та накласти на нього штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Проаналізуйте завдання та висловіть свої міркування щодо відповідності постанови суду вимогам законодавства.

22. *Проаналізуйте склади адміністративних правопорушень, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення, і зверніть увагу на особливості викладення диспозиції відповідних статей КУпАП.*

Назвіть закони та інші нормативно-правові акти, які регулюють суспільні відносини, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

Андрушко П. Корупційні правопорушення та корупційні злочини як їх різновид : співвідношення і диференціація відповідальності за їх вчинення / П. Андрушко // Право України. – 2010. – № 9. – С. 90–101.

Асаинов С. Т. Административно-правовая характеристика понятия и состав коррупционных правонарушений [Электронный ресурс]/ С. Т. Асаинов // Экономика и право Казахстана

на. – 2007. – № 2. – С. 33–36. – Режим доступа : http://www.apel-sinka.com./content/files/02_07.pdf

Басов А. В. Забезпечення громадської безпеки: поняття та зміст / А. В. Басов // Адміністративне право і процес. – 2012. – № 2 (2). – С. 33–36.

Зяярний О. А. Суб'єкт адміністративних інформаційних правопорушень: поняття та особливості / О. А. Зяярний // Адміністративне право і процес. – 2015. – № 2 (12). – С. 86–104.

Єрмоленко І. Я. Поняття та ознаки адміністративного корупційного правопорушення, вчиненого працівником ОВС // І. Я. Єрмоленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія “Юридичні науки”. – 2014. – Вип. 1. – Т. 2. – С. 114–118.

Лук'янець Д. М. Проблеми використання інституту адміністративної відповідальності в системі заходів запобігання та протидії корупції / Д. М. Лук'янець // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 1 (4). – С. 32–35.

Манжула А. Охорона громадського порядку: питання теорії та практики / А. Манжула; за заг. ред., вст. ст. С. В. Петков. – Київ: КНТ, 2013. – 240 с.

Мельник Р. С. Категорія “зібрання” та її належне тлумачення як одна із передумов реалізації права на участь у мирному зібранні / Р. С. Мельник // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 1 (7). – С. 140–147.

Настільна книг детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. – Київ: ВД “Дакор”, 2016. – 496 с.

Невмержицький Є. В. Корупція в Україні : причини, наслідки, механізми протидії: [монографія] / Є. В. Невмержицький. – Київ: КНТ, 2008. – 368 с.

Панфілов О. Є. Щодо визначення поняття “корупція” в міжнародно-правових актах та законодавстві інших країн / О. Є. Панфілов // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 62. – С. 263–270.

Титко А. В. Коррупционные правонарушения: административно-правовой аспект / А. В. Титко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 9–2. – Т. 1. – Сер.: Юриспруденція. – С. 135–138.

Тен А. Л. Нецензурная брань как объект административно-правового регулирования и правосознания // Административное право и процесс. – 2011. – № 3. – С. 20–22.

Чишко К. О. Кваліфікація адміністративних проступків у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки : історичний аспект та сучасне розуміння // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 3–2. – Т. 2. – С. 185–189.

Червякова О. Б. Актуальні питання застосування прокурором антикорупційного законодавства (у співавт.) / О. Б. Червякова // Вісник прокуратури. – 2016. – № 3. – С. 17–23.

Шабас І. Поняття та ознаки адміністративних корупційних правопорушень за законодавством України / І. Шабас // Юридичний вісник. – 2014. – № 6. – С. 306–311.

Шкарнега О.С. Стосовно суб'єктного складу в адміністративних провадженнях щодо реалізації права на мирні зібрання // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 3. – Том 2. – С. 177–188.

Тема 4. Адміністративні стягнення, що накладаються в судовому порядку за вчинення адміністративних правопорушень

(практичне заняття № 6)

Питання для обговорення

1. Поняття, мета і види адміністративних стягнень.
2. Суть та характеристика таких стягнень, як: попередження; штраф; конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину; позбавлення права обіймати певні

посади; громадські роботи; виправні роботи; адміністративний арешт; арешт з утриманням на гауптвахті; адміністративне видворення за межі України.

3. Забезпечення законності при застосуванні в судовому порядку адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення.

4. Правові наслідки накладення в судовому порядку адміністративних стягнень.

5. Проблеми вдосконалення системи адміністративних стягнень.

З а в д а н н я

23. *Поясніть, у чому різниця між такими видами стягнення, як “оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об’єктом адміністративного правопорушення” і “конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об’єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних унаслідок вчинення адміністративного правопорушення”.*

Посилаючись на КУпАП, наведіть приклади, коли кожне із зазначених стягнень застосовується щодо предметів, які є знаряддям вчинення та безпосереднім об’єктом адміністративного правопорушення. Розтлумачте, у чому різницю між застосування конфіскації за КУпАП і КК України.

24. *Гр. Д. 17.11.2016 р. у п’яному вигляді зайшов на прохідну заводу, почав нецензурно ляятися, чіплявся до охоронця, замахувався на нього, намагався нанести удар кулаком, звалив на підлогу радіоприймач. Суддя піддав його адміністративному арешту на 15 діб. Під час відбування арешту гр. Д. погано працював, сперечався з черговим, за що 01.12.2016 р. був підданий арешту ще на десять діб. Після цього 10.12.2016 р. він утік із місця роботи – прибирання вулиці, за що суддя продовжив йому арешт ще на п’ять діб. Адміністративно арештований звернувся зі скаргою до суду.*

Чи правомірні заходи були застосовані до гр. Д.? Обґрунтуйте свою відповідь згідно з чинним законодавством.

25. Працівник підрозділу Національної поліції склав протокол про те, що гр. О. керував транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння. Крім того, від проходження огляду на стан алкогольного сп'яніння відмовився, за що був затриманий і доставлений у підрозділ поліції, де встановлено, що гр. О двічі протягом року піддавався адміністративному стягненню за керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння. З огляду на ці факти була призначена медична експертиза. Усі матеріали направлені до суду. На цей раз суддя призначив за ч. 3 ст. 130 КУпАП покарання у виді двох тисяч чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк 10 років.

Проаналізуйте дану ситуацію згідно з чинним законодавством та складіть проект постанови суду.

26. На гр. Ф. 10.08.2016 р. постановою судді Зарічного районного в місті Суми суду накладено адміністративне стягнення за ст. 483 МК України у виді конфіскації вилученого товару, що став предметом порушення митних правил. У протоколі зазначалося, що гр. Ф. на транспортному засобі, який належить гр. Ю., переміщував дизельне пальне вартістю 115 000 грн у каністрах. Під час проведення огляду 12.06.2016 р. о 8.00 год. на митному посту “Юнаківка” Сумської митниці автомобіля “Ланос”, за кермом якого був гр. Ф., з'ясувалося, що останній вивіз із Росії в Україну з приховуванням від митного контролю 1400 л дизельного палива у двох додаткових ємкостях, які виготовлені з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України. На постанову судді гр. Ф. подав апеляційну скаргу, в якій просить постанову суду скасувати, провадження у справі закрити, вилучений автомобіль повернути його власнику гр. Ю. Вимоги мотивує тим, що умислу на незаконне переміщення дизельного пального через митний кордон України не мав і правопорушення, передбачене ст. 483 МК України, не вчиняв.

У яких випадках передбачена конфіскація транспортного засобу? Чи можлива конфіскація транспортного засобу, якщо він не є власністю правопорушника?

Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга? Складіть постанову апеляційного суду про вирішення апеляційної скарги.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків, 2012. – С. 197–220.

Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко [та ін.]; за ред. В. В. Коваленка. – Київ, 2012. – С. 341–364.

Завальний В.М. Проблеми застосування адміністративних стягнень у вигляді позбавлення спеціального права, наданого громадянину, та виправних робіт / В. М. Завальний // Електронне наукове фахове видання “Форум права”. – 2008. – № 1. – С. 134–139.

Кізіма Н. Особливості застосування конфіскації як одного із видів адміністративних стягнень / Н. Кізіма // Право України. – 2001. – № 4. – С. 80–83.

Коломоєць Т. О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення України: монографія / Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя: “Верже”, 2000. – 241 с.

Коломоєць Т. О. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення за законодавством України: монографія / Т. О. Коломоєць, К. О. Алімов. – Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2011. – 258 с.

Коломоєць Т. Попередження як вид адміністративного стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні / Т. Коломоєць, Ю. Куразов // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 1 (2). – С. 105–114.

Купін А. П. Правове регулювання застосування конфіскації та оплатного вилучення в адміністративно-юрисдикційній сфері: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07 / А. П. Купін; Класич. приват ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 21 с.

Піскун І. І. Адміністративно-правові засади встановлення і застосування адміністративного арешту, виправних та гро-

мадських робіт: автореф. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07 / І. І. Піскун; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – Київ, 2007. – 20 с.

Битяк Ю. П. Адміністративна відповідальність у праві / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй // Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. – Харків: Право, 2014. – С. 151–162.

Тема 5. Загальні правила накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку

(практичне заняття № 7)

Питання для обговорення

1. Суть та значення загальних правил накладення адміністративних стягнень.
2. Обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.
3. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень.
4. Строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню.
5. Порядок відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням.

Завдання

27. У постанові судді районного суду м. Чернігів було вказано, що 30.03.2016 р. о 12 год. гр. Б. на зупинці громадського транспорту поблизу вул. Металургів, 10 порушував громадський порядок і чинив злісну непокору законному розпорядженню поліцейського, а саме нецензурно висловлювався, не пред'являв

документи, на зауваження поліцейського реагував агресивно, зірвав із нього нагрудний жетон. Своїми діями гр. Б. порушив вимоги ст. 173, 185 КУпАП. За даним фактом у цей же день складено протоколи, які направлено до районного суду для розгляду по суті. Постановами районного суду від 31.03.2016 р. та від 27.05.2016 р. матеріали про адміністративне правопорушення поверталися до управління поліції для належного оформлення. На час розгляду справи судом 05.07.2016 р. строки притягнення до адміністративної відповідальності гр. Б. сплинули. На підставі наведеного суддя постановив провадження по адміністративній справі про притягнення до адміністративної відповідальності гр. Б. закрити у зв'язку із закінченням строків, передбачених ст. 38 КУпАП.

Проаналізуйте зміст завдання і постанову суду та висловте свої міркування щодо її відповідності вимога чинного законодавства.

28. У м. Суми 20.08.2016 р. гр. Д., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, їхав по віл. Садовій на скутері, де його і зупинили поліцейські. Від проходження медичного огляду на визначення ступеня алкогольного сп'яніння відмовився, чим порушив п. 2.5 Правил дорожнього руху. Постановою судді районного міського суду м. Суми від 10.09.2016 р. шістнадцятирічного гр. Д. визнано винним за ч. 1 ст. 130 КУпАП і накладено адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі шести неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортним засобом строком на один рік.

Вирішіть завдання згідно з чинним законодавством. Які обставини є такими, що пом'якшують відповідальність, і які обставини враховуються при накладенні адміністративного стягнення?

29. До суду надійшло два протоколи стосовно гр. Д. про вчинення ним правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 175¹ та ч. 3 ст. 178 КУпАП. За ч. 1 ст. 175¹ КУпАП протокол було складено членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а за ч. 3 ст. 178 КУпАП – пра-

цівником підрозділу Національної поліції. У протоколах відзначалося, що гр. Д., перебуваючи у нетверезому стані, у рваному одязі палив біля палацу дитячої та юнацької творчості, розташованому на центральній площі міста. Крім того, було з'ясовано, що гр. Д. двічі протягом року підлягав адміністративному стягненню за розпиття алкогольних напоїв у заборонених законом місцях.

Суддя, розглянувши матеріали справи, виніс постанову, в якій зазначалося, що гр. Д. не вперше притягується до адміністративної відповідальності, але має малолітню дитину, його дружина не працює, з урахуванням ст. 36 КУпАП зобов'язав гр. Д. сплатити штраф у розмірі шести неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Посилаючись на нормативні положення, визначте законність дій осіб, які склали протоколи про правопорушення. Чи відповідає закону постанова судді?

30. Поліцейський 14.06.2016 р. зупинив транспортний засіб, яким керував гр. М., за перевищення обмежень швидкості руху, вирішивши також перевірити водія на стан алкогольного сп'яніння. Гр. М. заперечив вживання алкоголю і пояснив, що вживає лікарські препарати, і наполягав на проведенні огляду на стан сп'яніння в медичному закладі. Після проведення огляду з використанням спеціальних засобів було встановлено наявність у крові 0,25 проміле алкоголю. Поліцейський склав протокол про вчинення гр. М. адміністративних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 122 і ч. 1 ст. 130 КУпАП про адміністративні правопорушення, та направив його до суду. Розглянувши матеріали адміністративної справи суд 14.09.2016 р. виніс постанову про притягнення гр. М. до адміністративної відповідальності у виді позбавлення права керування транспортними засобами строком на один рік.

Визначте правомірність дій працівника поліції. Чи законне рішення суду? Як Ви вважаєте, чи є підстави для оскарження постанови суду? Охарактеризуйте порядок накладення стягнення при вчиненні двох та більше адміністративних правопорушень.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків, 2012. – С. 202–207.

Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Р. А. Калюжний, М. І. Іншин, І. М. Шопіна та ін. – Київ: Алерта, 2013. – С. 100–110.

Дугенец А. С. Обстоятельства, смягчающие и отягчающие административную ответственность [Електронний ресурс] / А. С. Дугенец. – Режим доступу: <http://www.center-bereg.ru/articles/obstoyatelstva-smyyagchayushhie-i-otyagchayushhie-administrativnuyu-otvetstvennost/>

Обыденев В.В. К вопросу о содержании обстоятельств, смягчающих административную ответственность, и их соотношении с обстоятельствами, связанными с освобождением от административной ответственности / В. В. Обыденев // Административное и муниципальное право. – 2013. – № 10 (70). – С. 965–975.

Тема 6. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку

(практичне заняття № 8)

Питання для обговорення

1. Поняття, зміст, мета та завдання проведення у справах про адміністративні правопорушення.
2. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення судам (суддям).

3. Суб'єкти і учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення.

4. Юридичні строки у провадженні у справах про адміністративні правопорушення (проступки): поняття та значення.

5. Докази у провадженнях у справі про адміністративні правопорушення.

6. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття і зміст.

З а в д а н н я

31. Поліцейський підрозділу Національної поліції направив до районного в місті суду матеріали про вчинення гр. В. дрібного хуліганства, в яких були наступні документи: 1) протокол про вчинення гр. В. дрібного хуліганства; 2) пояснення гр. В., який стверджував, що був тверезий і ніяких хуліганських дій не вчиняв, а гр. Г. бажають помститися йому за розірвання шлюбу з їх дочкою; 3) пояснення батьків (гр. Г.) колишньої дружини Н., із яких стало відомо, що гр. В. приходив пізно вночі додому, вмикав на повну потужність магнітофон, на зауваження не реагував, коли гр. Г. викликали поліцейських, то він ліг спати, а після того, як вони пішли з будинку, гр. В. почав нецензурну лайку щодо гр. Г., погрожував їм розправою, останні були вимушені повторно викликати поліцейських, які доставили його до підрозділу Національної поліції.

Що в цьому завданні є приводом і підставою для порушення справи та доказами? Чи достатньо свідчень гр. Г. для винесення суддею постанови? Якщо ні, то які дії по збору доказів, що підтвердили б або спростували б версію гр. В., повинен вчинити суддя?

32. Постановою судді районного в м. Запоріжжя суду від 14.09.2016 р. гр. Л. притягнутий до адміністративної відповідальності за правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП, і підданий адміністративному стягненню у виді адміністративного арешту строком на 15 діб. Правопорушення полягало в тому, що гр. Л., перебуваючи в громадському місці в п'яному вигляді, нецен-

зурно лявся та виявив злісну непокору поліцейському при виконанні ним службових обов'язків. Дружина гр. Л. 24.09.2016 р. подала апеляційну скаргу на постанову судді, у якій порушила питання про її скасування. При цьому вона посилалася на те, що нецензурна лайка її чоловіка була спровокована іншим громадянином, який зухвало поведився з вагітною жінкою.

Чи може дружина оскаржити постанову про притягнення до адміністративної відповідальності її чоловіка? Хто може оскаржити постанову про притягнення до адміністративної відповідальності? Чи є такі обставини, за умовами задання, що пом'якшують адміністративну відповідальність?

33. Гр. А. 01.05.2016 р. повертався додому зі свята та чіплявся до громадян, коли вони йому зробили зауваження, почав ображати їх. Поряд проходив поліцейський і, побачивши це, склав протокол про адміністративне правопорушення. Матеріали справи були передані до суду. Суддя 02.05.2016 р. виніс постанову про притягнення до адміністративної відповідальності гр. А. за ст. 173 КУпАП та наклав на останнього штраф. Із рішенням суду гр. А. не погодився і 10.05.2016 р. подав апеляційну скаргу, вважаючи, що на нього незаконно накладено адміністративне стягнення.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Обґрунтуйте законність рішення суду? Як Ви вважаєте, чи треба задовольнити скаргу? Якщо так, то чому? Складіть проект постанови судді.

34. Гр. Ф., який проживає в місті Харків, знаходячись у відпустці у Богодухівському районі, скоїв адміністративне правопорушення, передбачене ст. 85 КУпАП "Порушення правил використання об'єктів тваринного світу" (ловив сіткою рибу). Крім того, гр. Ф. по закінченню відпустки, знаходячись у відрядженні, при проведенні ремонтних робіт на пам'ятці культурної спадщини у м. Київ (на фасаді будинку зроблено надбудову балкону) порушив законодавство про охорону культурної спадщини. Крім того, під час обідньої перерви розпивав спиртні напої у сквері біля будинку, віднесеного до культурної спадщини.

Дайте визначення понять видова і територіальна підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.

Визначте видову і територіальну підвідомчість розгляду справи щодо гр. Ф. за умовами завдання?

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.

Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. // Там само. – 1998. – № 36. – Ст. 243.

Інструкція про порядок виконання адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25.02.2009 р. № 35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків, 2012. – С. 236–252.

Гавалешко С. Апеляційний перегляд справ про порушення правил дорожнього руху / С. Гавалешко // Вісник Академії адвокатури України. – 2010. – 2 (18). – С. 179–180.

Колпаков В. К. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / В. К. Колпаков – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2009. – 128 с.

Кришталь Л. В. Порушення провадження по скарзі на постанову у справі про адміністративне правопорушення / Л. В. Кришталь // Митна справа. – 2012. – № 1. – Ч.2. – Кн. 2. – С. 312–317.

Кукурудз Р. О. Особливості інституту апеляції в адміністративно-деліктному процесі / Р. О. Кукурудз // Держава і право: юридичні і політичні науки. – 2011. – № 46. – С. 237–243.

Миронюк Р. В. Система суб'єктів адміністративно-деліктного процесу / Р. В. Миронюк // Право і суспільство. – 2011. – № 6. – С. 107–112.

Орехов О. І. Деякі особливості провадження щодо перегляду справ про адміністративні правопорушення у зв'язку з оскарженням рішення по ній / О. І. Орехов // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: зб. наук. праць. – 2012. – № 3. – С. 228–235.

Строцький Р. Є. Суб'єкти виконання постанов про накладення адміністративних стягнень / Р. Є. Строцький // Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 3. – С. 206–216.

Ширіна С. А. Судовий перегляд справ, пов'язаний з порушенням правил та забезпеченням безпеки дорожнього руху в зарубіжних країнах / С. А. Ширіна // Митна справа. – 2012. – № 1 (79). – Ч. 12. – Кн. 2. – С. 183–188.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни та формуванню в них навичок і вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- 1) доопрацювання матеріалів лекцій та робота з рекомендованою літературою;
- 2) підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- 3) робота в інформаційних мережах, зокрема, ознайомлення із судовими рішеннями у справах про адміністративні правопорушення, розміщеними в Єдиному державному реєстрі судових рішень, із рішеннями Європейського суду з прав людини, оприлюдненими на сайті Міністерства юстиції України, а також вивчення узагальнень судової практики й правових позицій в окремих категоріях справ, підготовлених Вищим адміністративним судом України.

6. ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ”

Підсумковий контроль знань студентів проводиться у формі заліку.

Оцінка знань та умінь студента здійснюється за такими критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання знань і умінь студента
“зараховано”	знання основного навчального матеріалу в обсязі, що необхідний для майбутньої роботи за професією, ознайомлення з рекомендованою літературою, здатність до використання отриманих знань у практичній діяльності
“не зараховано”	прогалини в знанні основного навчального матеріалу, наявність суттєвих помилок при відповідях на поставлені питання, неможливість у достатньому обсязі засвоїти матеріал без додаткової підготовки.

7. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ”

1. Предмет і завдання навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення”.
2. Поняття, ознаки та особливості адміністративної відповідальності.
3. Принципи адміністративної відповідальності.
4. Види підстав адміністративної відповідальності.
5. Завдання та особливості законодавства про адміністративні правопорушення.
6. Відмінність адміністративної відповідальності від кримінальної.
7. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.
8. Відображення питання адміністративної відповідальності в юридичній літературі та законодавстві.
9. Поняття і ознаки адміністративного правопорушення (проступку).
10. Розмежування адміністративних проступків і злочинів.
11. Юридичний склад адміністративного правопорушення.
12. Характеристика об’єктивних і суб’єктивних ознак адміністративного правопорушення.
13. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
14. Можливість звільнення від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення.
15. Запобігання адміністративним правопорушенням.
16. Забезпечення законності при застосуванні в судовому порядку адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення.
17. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

18. Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення; що посягають на власність.
19. Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів.
20. Адміністративні правопорушення у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів, у сільському господарстві.
21. Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку.
22. Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства.
23. Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, у сфері послуг.
24. Адміністративні правопорушення в галузі фінансів.
25. Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації і підприємницької діяльності.
26. Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.
27. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку.
28. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.
29. Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.
30. Поняття, мета і види адміністративних стягнень, що накладаються в судовому порядку, та їх характеристика.
31. Правові наслідки накладення в судовому порядку адміністративних стягнень.
32. Суть та значення загальних правил накладення адміністративних стягнень.
33. Обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, що розглядаються у судовому порядку.

34. Накладення адміністративних стягнень при вчинення кількох адміністративних правопорушень.
35. Строки накладення адміністративних стягнень.
36. Порядок відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням.
37. Поняття, зміст та мета провадження у справах про адміністративні правопорушення.
38. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення судам.
39. Суб'єкти і учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення.
40. Юридичні строки у провадженні у справах про адміністративні правопорушення: поняття і значення.
41. Докази у справі про адміністративні правопорушення.
42. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття і зміст.

З М І С Т

1. Вступ.....	3
2. Програма навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення”.....	6
3. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	9
4. Завдання для практичних занять.....	10
Тема 1. Поняття адміністративної відповідальності та її законодавче забезпечення	10
Тема 2. Адміністративне правопорушення, його склад.....	12
Тема 3. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що розглядаються в судовому порядку.....	16
Тема 4. Адміністративні стягнення, що накладаються в судовому порядку за вчинення адміністративних правопорушень.....	27
Тема 5. Загальні правила накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку.....	31
Тема 6. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються в судовому порядку.....	34
5. Самостійна робота студентів.....	39
6. Підсумкове оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення ”.....	40
7. Програмні питання з навчальної дисципліни “Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення”.....	41

Навчальне видання

Електронне видання

**СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**для студентів 1 курсу
факультету правосуддя
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

У к л а д а ч ЗУЙ Валентина Василівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *Л. В. Русанова*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*